

BẢN TIN VỀ THÍCH ỨNG BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU THÁNG 5/2023

MỤC LỤC

I. TIN QUỐC TẾ	1
1.1. Bước đột phá lớn bảo vệ rừng	1
1.2. Bảo vệ nguồn nước của Bhutan trước biến đổi khí hậu.....	1
1.3. Làn sóng các Quỹ đa dạng sinh học mới nổi	3
1.4. Số người di cư nội địa tăng kỷ lục do thiên tai và xung đột	4
1.5. Công nghệ thích ứng với biến đổi khí hậu	5
II. TIN TRONG NƯỚC.....	6
2.1. Bình Định: Hội nghị ký kết các tôn giáo tham gia bảo vệ môi trường và ứng phó với biến đổi khí hậu.....	6
2.2. Việt Nam tích cực hợp tác xử lý thách thức tại lưu vực sông Mekong	6
2.3. Kon Tum: Cà-phê bị ảnh hưởng tiêu cực do nắng hạn và biến đổi khí hậu ..	7
2.4. Đắk Nông chuyển đổi cây trồng thích ứng với biến đổi khí hậu	8
2.5. Phát triển nông nghiệp thích ứng với biến đổi khí hậu.....	9
III. NGUỒN THAM KHẢO	12

I. TIN QUỐC TẾ

1.1. Bước đột phá lớn bảo vệ rừng [1]

Để chống biến đổi khí hậu và suy giảm đa dạng sinh học, 27 quốc gia thành viên Liên minh châu Âu (EU) vừa thông qua luật mới nhằm góp phần giảm bớt tình trạng phá rừng trên toàn cầu, bằng việc điều chỉnh hoạt động kinh doanh một loạt mặt hàng.

Theo đó, các công ty kinh doanh dầu cọ, thịt gia súc, gỗ, cà phê, ca cao, cao su, đậu nành, và các sản phẩm phái sinh như chocolate, giấy in, sẽ cần chứng minh hàng hóa mà họ bán tại EU không liên quan đến hoạt động phá rừng ở bất kỳ đâu trên thế giới từ sau năm 2021. Luật này cũng quy định các công ty phải chứng minh hàng hóa mà họ nhập khẩu tuân thủ các quy tắc tại quốc gia xuất xứ, trong đó tính đến cả vấn đề quyền con người và bảo vệ người bản địa.

Các công ty sẽ chỉ được phép bán sản phẩm ở EU nếu nhà cung cấp sản phẩm đã đưa ra cái gọi là tuyên bố “thẩm định” xác nhận rằng sản phẩm không đến từ đất bị phá rừng hoặc có dẫn đến suy thoái rừng, kể cả rừng nguyên sinh không thể thay thế sau ngày 31 tháng 12 năm 2020.

Các công ty cũng sẽ phải xác minh rằng các sản phẩm này tuân thủ luật pháp liên quan của quốc gia sản xuất, bao gồm cả quyền con người và quyền của người dân bản địa được tôn trọng.

Ủy ban sẽ phân loại các quốc gia ở mức rủi ro thấp, trung bình hoặc cao dựa trên đánh giá khách quan và minh bạch trong vòng 18 tháng kể từ khi quy định này có hiệu lực. Các sản phẩm từ các quốc gia có rủi ro thấp sẽ phải tuân thủ quy trình thẩm định đơn giản hóa. Tỷ lệ kiểm tra được thực hiện đối với các nhà khai thác theo mức độ rủi ro của quốc gia: 9% đối với các quốc gia có rủi ro cao, 3% đối với rủi ro tiêu chuẩn và 1% đối với rủi ro thấp.

Các cơ quan có thẩm quyền của EU sẽ có quyền truy cập vào thông tin liên quan do các công ty cung cấp, chẳng hạn như tọa độ định vị địa lý và tiến hành kiểm tra với sự trợ giúp của các công cụ giám sát vệ tinh và phân tích DNA để kiểm tra xem sản phẩm đến từ đâu.

Các hình phạt đối với việc không tuân thủ sẽ tương xứng và có tính răn đe và mức phạt tối đa phải ít nhất là 4% tổng doanh thu hàng năm tại EU của nhà điều hành hoặc thương nhân không tuân thủ.

Luật mới của EU là một bước đột phá lớn vì không cho phép bất kỳ hình thức phá rừng nào để cung cấp cho thị trường EU. Đây cũng là luật đầu tiên đặt ra các quy tắc chống lại các sản phẩm từ rừng do khai thác rừng tự nhiên một cách vô trách nhiệm.

1.2. Bảo vệ nguồn nước của Bhutan trước biến đổi khí hậu [2]

Ở Bhutan, nước đóng một vai trò quan trọng trong nền kinh tế và xã hội, với đất nước phụ thuộc rất nhiều vào tài nguyên nước cho nông nghiệp, sản xuất

thủy điện và nước uống. Tuy nhiên, biến đổi khí hậu đặt ra một mối đe dọa đáng kể đối với nguồn cung dồi dào của đất nước. Những thay đổi về lượng mưa, sông băng tan chảy và các mối nguy hiểm do khí hậu gây ra thường xuyên hơn như lũ lụt và sạt lở đất đều được cho là sẽ ảnh hưởng đến sự sẵn có và chất lượng của nước ngọt.

Để giải quyết các vấn đề, Chính phủ Hoàng gia Bhutan, với sự hỗ trợ của UNDP, đã tiến hành đánh giá chi tiết ở cấp quốc gia về tác động của biến đổi khí hậu đối với ngành nước, như một phần của dự án quốc gia 'Chuẩn bị Kế hoạch quốc gia về thích ứng biến đổi khí hậu (NAP) cho Bhutan, tập trung vào lĩnh vực nước' do Quỹ Khí hậu Xanh tài trợ.

Bằng cách xác định các tác động có thể có của biến đổi khí hậu đối với nguồn nước và chất lượng nước ở Bhutan, cũng như các chiến lược để quản lý và thích ứng với các tác động này, đánh giá đã cung cấp nền tảng cho việc quản lý nước toàn ngành có khả năng chống chịu khí hậu trong tương lai.

Bhutan tiến hành đánh giá toàn diện ngành nước và các ngành phụ thuộc vào nước để xác định các phương án thích ứng. Đánh giá đã xem xét các vấn đề liên ngành và xem xét mối quan hệ giữa tác động của biến đổi khí hậu và các lĩnh vực như y tế, năng lượng và thực phẩm.

Báo cáo cuối cùng tóm tắt các rủi ro của biến đổi khí hậu đối với tài nguyên nước đã được đưa ra, phác thảo các ưu tiên rõ ràng cho việc thích ứng. Thông qua đánh giá này, Bhutan đặt mục tiêu xây dựng khả năng phục hồi trước tác động của biến đổi khí hậu và đảm bảo sự phát triển bền vững của ngành nước của đất nước.

Bhutan đã xác định một loạt các lựa chọn thích ứng, bao gồm thích ứng dựa trên hệ sinh thái như khôi phục các lưu vực sông bị suy thoái và thúc đẩy các hoạt động quản lý đất đai bền vững và cơ sở hạ tầng vật chất bao gồm hệ thống cấp nước, đập và thủy lợi chống chịu khí hậu cũng như tiềm năng hợp tác công tư trong quản lý tài nguyên nước.

Trọng tâm là thích ứng chuyển đổi, trong đó nhấn mạnh cách tiếp cận liên ngành để lập kế hoạch, công nhận mối liên kết giữa các hệ thống nước, năng lượng và lương thực, và tránh 'thích ứng sai' xảy ra khi các quyết định đầu tư và dự án kém dẫn đến hậu quả bất lợi.

Dựa trên các khuyến nghị từ các đánh giá được thực hiện trong Dự án Sẵn sàng cho NAP do UNDP hỗ trợ, Bhutan đã huy động thành công các nguồn lực thông qua Quỹ Môi trường Toàn cầu - Quỹ Các nước kém phát triển nhất và Quỹ Thích ứng cho hai dự án giải quyết tình trạng khan hiếm nước ở miền tây Bhutan và hiện đang xây dựng một dự án khác cho sáu quận ở miền đông Bhutan, dự án này sẽ được đệ trình lên Quỹ Khí hậu Xanh.

1.3. Làn sóng các Quỹ đa dạng sinh học mới nổi [3]

Ngày 22-5 hàng năm được Liên hiệp quốc chọn là Ngày Quốc tế đa dạng sinh học với mục tiêu nâng cao nhận thức, trách nhiệm và hành động về đa dạng sinh học.

Với chủ đề “Từ thỏa thuận đến hành động: Phục hồi đa dạng sinh học”, Ngày Quốc tế đa dạng sinh học năm 2023 kêu gọi chính phủ các nước nhanh chóng biến các cam kết thành hành động để ngăn chặn và đẩy lùi sự suy giảm đa dạng sinh học, hướng tới xây dựng một tương lai sống hài hòa với thiên nhiên vào năm 2050.

Theo số liệu của Liên hiệp quốc, khoảng 25% số loài trong các nhóm động vật và thực vật bị đe dọa. Hơn 1 triệu trong số 8 triệu loài động vật, thực vật ước tính trên thế giới có nguy cơ tuyệt chủng. Vì vậy, các quốc gia cần tăng cường truyền thông, giáo dục, nâng cao nhận thức về đa dạng sinh học và vai trò của đa dạng sinh học trong phát triển bền vững; thay đổi hành vi và thúc đẩy lối sống hài hòa với thiên nhiên; không săn bắt và sử dụng các sản phẩm có nguồn gốc từ động vật hoang dã quý hiếm; chia sẻ công bằng, hợp lý các lợi ích thu được từ thiên nhiên: xóa đói giảm nghèo, cải thiện sinh kế bền vững cho cộng đồng...

Bảo đảm phù hợp với khuôn khổ, mục tiêu của Khung đa dạng sinh học toàn cầu Côn Minh - Montreal được thông qua tại Hội nghị lần thứ 15 các bên tham gia Công ước đa dạng sinh học. Khung đa dạng sinh học toàn cầu Côn Minh - Montreal với 4 mục tiêu tổng quát và 23 mục tiêu cụ thể, được 196 quốc gia thông qua tháng 12-2022, đã khẳng định các hành động cụ thể và hợp tác toàn cầu lúc này sẽ thúc đẩy sự thay đổi, đảo ngược tình trạng suy thoái đa dạng sinh học.

Theo báo Financial Times, một làn sóng các quỹ đa dạng sinh học đã nổi lên trong năm 2022 để giải quyết vấn đề này. Morningstar, nhà cung cấp dữ liệu, thống kê được 19 quỹ đa dạng sinh học, tuy nhiên nhiều quỹ trong số đó được thành lập chưa đầy một năm và chưa có dữ liệu. Hầu hết các quỹ này đều tập trung vào nông nghiệp, tăng năng suất cây trồng với các biện pháp trung hòa carbon. Đây cũng là thời điểm thích hợp để các nhà đầu tư xem xét đưa các quỹ này vào danh mục đầu tư cùng với các khoản dành cho thích ứng biến đổi khí hậu hiện có. Để được tham gia vào các quỹ này, công ty phải có ít nhất 20% doanh thu đến từ một sản phẩm hoặc dịch vụ mang yếu tố đa dạng sinh học.

Do lĩnh vực này ở giai đoạn sơ khai, các nhà quản lý quỹ vẫn chưa thống nhất về cách đo lường đa dạng sinh học. Một vấn đề là không có nhiều dữ liệu cứng về đa dạng sinh học có thể được sử dụng để lựa chọn trữ lượng.

Việc thiếu quy định và thỏa thuận về các số liệu phù hợp có thể gây khó khăn cho việc tích hợp đa dạng sinh học vào các chiến lược phát triển. Đối với vấn đề biến đổi khí hậu lấy lượng khí thải các-bon làm thước đo, nhưng đa dạng sinh học là một vấn đề rộng lớn hơn và có thể bao gồm các loài, đất và nước.

Một số nhà phân tích sử dụng một số liệu gọi là 'độ phong phú trung bình của loài', hay MSA, nhằm đo lường mức độ đa dạng sinh học thực tế là kết quả

của các hoạt động so với mức độ phải đạt được. Cách tiếp cận này có thể có nghĩa là các quỹ chỉ đầu tư vào các lĩnh vực ngay từ đầu chưa bao giờ có nhiều tác động đến MSA: ví dụ như cổ phiếu công nghệ hoặc văn phòng.

1.4. Số người di cư nội địa tăng kỷ lục do thiên tai và xung đột [4]

Theo báo cáo chung của Trung tâm Giám sát di cư nội địa (IDMC) và Hội đồng Di cư Na Uy (NRC), số người di cư nội địa trong năm 2022 là 71,1 triệu người, tăng 20% so với 1 năm trước và cao nhất từ trước đến nay mà xung đột, thiên tai là nguyên nhân chính.

Trong đó, 60,9 triệu lượt người lần đầu di cư, một số trường hợp buộc phải di cư nhiều lần trong năm. Con số này tăng 60% so với khoảng 38 triệu lượt người vào năm 2021.

Tình trạng gia tăng số người di cư trong nước chủ yếu là do ảnh hưởng của các cuộc xung đột và thiên tai trên khắp thế giới. Năm 2022, số lượng người di cư trong nước để tránh các cuộc xung đột đã tăng lên 28,3 triệu người trên thế giới, gần gấp đôi so với một năm trước đó và cao hơn 3 lần so với mức trung bình hàng năm trong thập niên qua.

Khu vực châu Phi cận Sahara chứng kiến khoảng 16,5 triệu người phải rời khỏi nơi cư trú, trong đó hơn một nửa là do các cuộc xung đột tại CHDC Congo và Ethiopia.

Bên cạnh đó, thiên tai vẫn tiếp tục là một trong những nguyên nhân chính dẫn đến các trường hợp di cư trong nước mới. Năm 2022 ghi nhận 32,6 triệu người di cư do các thảm họa thiên nhiên và khí hậu, tăng 40% so với năm 2021. Chỉ riêng tại Pakistan, 8 triệu người dân cũng đã buộc phải rời bỏ nhà cửa do tình trạng lũ lụt nghiêm trọng. Gần 75% số người di cư trong nước trên thế giới sống ở 10 quốc gia: Syria, Afghanistan, CHDC Congo, Ukraine, Colombia, Ethiopia, Yemen, Nigeria, Somalia và Sudan.

Khủng hoảng đa tầng chưa từng có đang ngày càng tác động đến khả năng di cư của con người. Các cuộc khủng hoảng liên quan đến biến đổi khí hậu đang diễn ra, tác động kéo dài của đại dịch, bất ổn kinh tế, giá lương thực tăng cao và tác động toàn cầu của xung đột ở nhiều nơi đã dẫn đến tình trạng mất an ninh lương thực ở mức cao kỷ lục trên thế giới vào năm 2022.

Các xung đột và thảm họa thiên nhiên xảy ra vào năm 2022 đã làm trầm trọng thêm tình trạng bấp bênh và bất bình đẳng vốn tồn tại từ trước, dẫn tới tình trạng di cư trong nước ở quy mô chưa từng thấy. Các cuộc xung đột cũng đã châm ngòi cho một cuộc khủng hoảng an ninh lương thực toàn cầu, ảnh hưởng nặng nề nhất đến những người phải di cư trong nước. Chính điều này đã làm suy yếu đi những tiến bộ đạt được trong nhiều năm, trong nỗ lực giảm nạn đói và suy dinh dưỡng toàn cầu.

Báo cáo của IDMC là một cảnh báo rõ ràng rằng cần phải có hành động cụ thể để tìm ra các giải pháp bền vững cho tình trạng di cư trong nước.

1.5. Công nghệ thích ứng với biến đổi khí hậu [5]

Giờ đây, không thể tránh khỏi việc chúng ta sẽ phải học cách chung sống với những tác động của biến đổi khí hậu. Theo Đài quan sát Trái đất của NASA: “Nhiệt độ trung bình toàn cầu trên Trái đất đã tăng ít nhất $1,1^{\circ}\text{C}$ kể từ năm 1880. Phần lớn sự nóng lên đã xảy ra kể từ năm 1975, với tốc độ khoảng $0,15$ đến $0,20^{\circ}\text{C}$ mỗi thập kỷ”.

Bên cạnh các nỗ lực giảm nhẹ phát thải khí nhà kính, thích ứng với khí hậu sẽ rất quan trọng. Các công nghệ mới đang chứng tỏ vai trò then chốt trong quá trình cấp bách thích ứng với khí hậu. Đây là 3 công nghệ có thể giúp chúng ta thích ứng với biến đổi khí hậu.

1. Hệ thống cảnh báo Trung tâm lũ lụt của Google

Hệ thống cảnh báo Trung tâm Lũ lụt của Google sử dụng vệ tinh và công nghệ học máy để cảnh báo mọi người theo cách nguy hiểm khi sông, biển và hồ gây ra mối đe dọa đến tính mạng hoặc tài sản. Các cảnh báo của Trung tâm Lũ lụt bao gồm các bản đồ ngập lụt dễ hiểu, với thông tin chi tiết về khu vực có nguy cơ và độ cao ngập lụt so với chiều cao cơ thể người trưởng thành.

Google đã cung cấp cảnh báo lũ lụt từ năm 2018. Trọng tâm ban đầu là các khu vực có nguy cơ cao ở Bangladesh và Ấn Độ. Vào năm 2021, hệ thống đã gửi 115 triệu cảnh báo trong khu vực có 360 triệu người sinh sống. Hệ thống hiện đang được mở rộng để bao phủ nhiều quốc gia hơn ở Nam Á và Nam Mỹ, với tham vọng đưa dịch vụ ra toàn cầu.

2. Thích ứng với khí hậu bằng Trí tuệ nhân tạo (AI)

Trí tuệ nhân tạo sẽ đóng một vai trò quan trọng trong việc thích ứng với khí hậu.

“AI có thể được áp dụng để cải thiện khả năng dự báo nguy cơ đối với các sự kiện dài hạn được khu vực hóa, chẳng hạn như mực nước biển dâng và các sự kiện cực đoan, tức thời như bão, cùng các khả năng khác. Các ứng dụng này bao gồm quản lý tình trạng dễ bị tổn thương và mức độ phơi nhiễm, chẳng hạn như bằng cách phát triển cơ sở hạ tầng có thể giảm thiểu tác động của các hiểm họa khí hậu”.

Một ứng dụng của Pano AI có trụ sở tại San Francisco sử dụng công nghệ này để phát hiện cháy rừng, cảnh báo và hỗ trợ đội cứu hỏa kiểm soát đám cháy. AI quét nguồn cấp dữ liệu video của camera trên đỉnh núi để phát hiện những dấu hiệu đầu tiên của sự bùng phát cháy rừng. Sau đó, nó sẽ cảnh báo cho các cộng đồng sống trong rừng, cơ quan chức năng và những người có thể đưa ra hành động phản ứng đầu tiên trong khu vực.

3. Internet vạn vật (IoT) cho quản lý nước

Việc sử dụng nước một cách thông minh sẽ rất cần thiết khi nhiệt độ tăng và lượng mưa bị phá vỡ do biến đổi khí hậu. Internet vạn vật (IoT) đang được sử

dụng ở Brazil, Ý và Tây Ban Nha để quản lý và tối đa hóa tác động của nguồn cung cấp nước cho nông nghiệp.

Trong một báo cáo cho Ủy ban Kinh tế và Xã hội của Liên Hợp Quốc về Châu Á và Thái Bình Dương, Cristina Bernal Aparicio và Siope Vakataki 'Ofa nhận thấy rằng “IoT đã được chứng minh là có hiệu quả trong việc giảm tiêu thụ nước và chi phí năng lượng, như đã được chứng minh trong quá trình triển khai của dự án SWAMP ở Brazil, Ý và Tây Ban Nha. Tiềm năng tiết kiệm nước ước tính dao động từ 18-38%.

Tiềm năng của công nghệ giúp chúng ta thích ứng với biến đổi khí hậu vẫn chưa được khai thác hết. Liên hợp quốc đang kêu gọi hành động nhiều hơn và nhanh hơn để phát triển, áp dụng và chuyển giao công nghệ khí hậu cho các nước đang phát triển. Phần lớn sự đổi mới của công nghệ thích ứng khí hậu đang diễn ra ở phía bắc bán cầu, nhưng phần lớn những đối tượng dễ bị tổn thương của các tác động của biến đổi khí hậu lại ở phía nam bán cầu.

II. TIN TRONG NƯỚC

2.1. Bình Định: Hội nghị ký kết các tôn giáo tham gia bảo vệ môi trường và ứng phó với biến đổi khí hậu [6]

Vừa qua, tại TP Quy Nhơn, Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam tỉnh Bình Định phối hợp với Sở Tài nguyên và Môi trường và các tổ chức tôn giáo trên địa bàn tỉnh Bình Định, tổ chức Hội nghị ký kết và triển khai Chương trình phối hợp phát huy vai trò của các tôn giáo tham gia bảo vệ môi trường (BVMT) và ứng phó với biến đổi khí hậu (BĐKH) giai đoạn 2023 - 2026.

Hội nghị đã đánh giá kết quả thực hiện Chương trình phối hợp về thực hiện BVMT và ứng phó với BĐKH giai đoạn 2016 - 2022. Việc thực hiện Chương trình phối hợp trong thời gian qua đã đạt được nhiều kết quả tích cực; khẳng định sự đúng đắn, cần thiết của chủ trương, chính sách; cách thức triển khai tổ chức thực hiện phù hợp với giáo lý, giáo luật, điều kiện, đặc điểm cụ thể của các tôn giáo và nhiệm vụ chung của địa phương.

Tại hội nghị, Ủy ban MTTQ Việt Nam tỉnh Bình Định cùng Sở Tài nguyên & Môi trường và các tổ chức tôn giáo tỉnh Bình Định đã cùng nhau tiến hành ký kết Chương trình phối hợp tham gia bảo vệ môi trường và ứng phó với biến đổi khí hậu, giai đoạn 2023 - 2026.

2.2. Việt Nam tích cực hợp tác xử lý thách thức tại lưu vực sông Mekong [7]

Thủ tướng Phạm Minh Chính tham dự hội nghị cấp cao Ủy hội sông Mekong (MRC) lần thứ tư tại Lào. Tại hội nghị, Thủ tướng đã khẳng định cam kết của Việt Nam với Hiệp định Mekong năm 1995 và kêu gọi các nước tuân thủ đầy đủ. Ông nhấn mạnh về cách tiếp cận toàn dân, lấy người dân làm trung tâm, chủ thể trong khai thác, sử dụng nguồn nước ở sông Mekong.

Thủ tướng Phạm Minh Chính đề xuất các hoạt động hợp tác như ứng phó biến đổi khí hậu, phát triển giao thông đường thủy bền vững, phối hợp xử lý tội

phạm xuyên quốc gia, xây dựng nền kinh tế xanh. Ông kêu gọi các nước đối tác, nhất là các nước thượng nguồn, chia sẻ dữ liệu, tăng cường hỗ trợ về tri thức, kinh nghiệm.

"Việc Thủ tướng Phạm Minh Chính tham dự hội nghị thể hiện sự quan tâm và quyết tâm phát huy vai trò chủ động, tích cực của Việt Nam trong việc ủng hộ các thách thức", Thứ trưởng Việt nhận xét.

MRC là tổ chức liên chính phủ về đối thoại và hợp tác tại hạ lưu sông Mekong. Hội nghị cấp cao MRC được tổ chức từ năm 2010, theo cơ chế luân phiên 4 năm một lần tại các nước thành viên.

Hội nghị cấp cao MRC lần thứ tư diễn ra trong bối cảnh lưu vực sông Mekong đang đối mặt thách thức do tác động kép của biến đổi khí hậu và khai thác, sử dụng quá mức tài nguyên nước. Điều này đã ảnh hưởng trực tiếp đến cuộc sống, sinh kế của hơn 60 triệu người dân toàn lưu vực, trong đó có ở đồng bằng sông Cửu Long.

Tham dự hội nghị có lãnh đạo chính phủ 4 nước thành viên gồm Việt Nam, Campuchia, Lào và Thái Lan, cùng đại diện của hai nước đối thoại là Trung Quốc, Myanmar và 12 đối tác phát triển cũng như các tổ chức quốc tế, khu vực.

Thứ trưởng Đỗ Hùng Việt cho rằng các nước đều có những ưu tiên, quan tâm riêng, nhưng điểm tương đồng của các nước thành viên Ủy hội là nhu cầu tăng cường hợp tác, xây dựng các kế hoạch, dự án phát triển chung để bảo đảm sự phát triển bền vững của lưu vực.

2.3. Kon Tum: Cà-phê bị ảnh hưởng tiêu cực do nắng hạn và biến đổi khí hậu [8]

Liên tục nhiều ngày nay, các hộ công nhân, người lao động Công ty Cà phê Đắk Uy và người trồng cà-phê trên địa bàn xã Hà Môn, huyện Đắk Hà đứng ngồi không yên khi chứng kiến vườn cây đang xuống cấp một cách nhanh chóng.

Do thiếu nguồn nước tưới, nhiều diện tích cây trồng đã bị héo rũ, khô cành và quả non. Xót của, nhiều hộ dân phải luân phiên túc trực, tìm kiếm để chia sẻ nhau nguồn nước ít ỏi từ các ao, hồ nằm cách xa hàng cây số.

Theo thống kê của Công ty Cà phê Đắk Uy, công ty hiện có trên 420ha cà-phê, trong đó có 270ha cà-phê tái canh năm thứ hai đến giai đoạn bắt đầu bước vào chu kỳ kinh doanh. Hầu hết diện tích này phụ thuộc vào nguồn nước điều tiết từ hệ thống kênh cấp nước dẫn từ đập Đắk Uy, cách xa trên 10km. Khi nguồn nước từ hệ thống kênh cấp dẫn nước bị sụt giảm, không còn khả năng điều tiết nước tưới về cuối nguồn, nắng hạn đã làm trên 60ha bị thiệt hại.

Bên cạnh nỗi lo sụt giảm năng suất, sản lượng, nhiều doanh nghiệp, người trồng cà-phê còn lo lắng vườn cây sẽ bị ảnh hưởng lâu dài do tác động của biến đổi khí hậu tiêu cực như hiện nay.

Đánh giá về thiệt hại do tác động của nắng hạn kéo dài trong thời gian qua, anh Lê Thanh Hùng, Trưởng phòng Kỹ thuật-Nông nghiệp, Công ty Cà phê Đắk Uy cho biết, đối với những diện tích cà-phê bị ảnh hưởng bởi nắng hạn, nguy cơ sụt giảm năng suất trên 35% trong niên vụ tới. Bên cạnh đó, biến đổi khí hậu đã tác động tiêu cực tới hàng trăm hecta cà-phê trong giai đoạn kiến thiết cơ bản và bắt đầu vào chu kỳ kinh doanh.

Thông tin từ Ủy ban nhân dân xã Hà Mòn cho biết, xã có tổng diện tích trên 444ha cà-phê tái canh. Trong đó, diện tích cà-phê tái canh của người dân là 173ha và của Công ty Cà phê Đắk Uy trên 270ha.

Bên cạnh nỗi lo sụt giảm năng suất, sản lượng, nhiều doanh nghiệp, người trồng cà-phê còn lo lắng vườn cây sẽ bị ảnh hưởng lâu dài do tác động của biến đổi khí hậu tiêu cực như hiện nay.

Đến thời điểm hiện tại, người dân đang bước vào đợt tưới thứ 6 đến đợt thứ 8. Ước tính chi phí vật tư nông nghiệp cho mỗi hecta cà-phê là trên 20 triệu đồng, chưa kể công chăm sóc, tưới tiêu.

Huyện Đắk Hà là địa phương có diện tích cây cà-phê lớn nhất tỉnh Kon Tum với trên 15.000ha. Trong đó, phần lớn diện tích cà-phê bước vào chu kỳ tái canh nằm ở cuối hệ thống kênh mương dẫn nước và phụ thuộc chủ yếu vào khả năng điều tiết nước của các công trình thủy lợi.

Theo thống kê của ngành nông nghiệp huyện Đắk Hà, mùa khô hạn năm nay, toàn huyện có trên 500ha cây trồng có nguy cơ thiếu nguồn nước tưới. Đặc biệt đối với những diện tích cà-phê tái canh của các doanh nghiệp và người dân. Việc thiếu nước tưới trên diện rộng khiến nhiều diện tích cà-phê tái canh không chỉ bị sụt giảm năng suất trong niên vụ tới đây, mà còn ảnh hưởng đến cả chu kỳ sinh trưởng và phát triển về sau.

2.4. Đắc Nông chuyển đổi cây trồng thích ứng với biến đổi khí hậu [9]

Theo đánh giá, hiện nay, Đắc Nông có hơn 21.700ha cây lâu năm sản xuất ở những vùng không thích nghi với điều kiện tự nhiên, khí hậu cần chuyển đổi. Cụ thể, có 17.623ha cà-phê và hồ tiêu, 1.033ha điều, 3.019ha cao-su.

Theo phương án, trong giai đoạn 2022-2025, định hướng đến 2030, Đắc Nông sẽ tiến hành chuyển đổi trên diện tích hơn 8.500ha. Trong đó, chuyển đổi 6.252 ha cà-phê, 950ha hồ tiêu, 291ha điều và 1.041ha cao-su trồng tại các vùng kém hiệu quả, không phù hợp với điều kiện thổ nhưỡng, khí hậu, nguồn nước tưới sang trồng các loại cây ăn trái khác, số diện tích còn lại sẽ tiến hành chuyển đổi giai đoạn sau năm 2030.

Việc chuyển đổi cây trồng được xem là một trong những giải pháp quan trọng để sản xuất nông nghiệp thích ứng với biến đổi khí hậu. Để phương án mang lại hiệu quả, ngành nông nghiệp Đắc Nông sẽ đồng hành với người dân. Trong đó, việc chuyển đổi được thực hiện một cách bài bản, khoa học, tuân thủ quy hoạch, không mang tính tự phát.

Ngành nông nghiệp sẽ là cầu nối để tiêu thụ các loại cây trồng sau khi chuyển đổi, tạo liên kết bền vững, gắn sản xuất với tiêu thụ. Từ chuyển đổi cây trồng, tỉnh Đắk Nông sẽ hình thành các vùng nguyên liệu đạt các tiêu chuẩn xuất khẩu, làm cơ sở kêu gọi đầu tư vào sơ chế, chế biến,...

2.5. Phát triển nông nghiệp thích ứng với biến đổi khí hậu [10]

Nhằm ứng phó với biến đổi khí hậu, Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn đã tham mưu Chính phủ đề ra những giải pháp trọng tâm nhằm xây dựng một ngành nông nghiệp hiện đại, bền vững, trong đó, chú trọng đưa khoa học công nghệ (KH-CN) vào sản xuất, giảm tổn thất và nâng cao năng lực cho các hợp tác xã (HTX) nông nghiệp. Nhờ đó, nhiều HTX đã chủ động kế hoạch sản xuất thích ứng với biến đổi khí hậu, tạo ra nhiều sản phẩm có giá trị kinh tế cao phục vụ thị trường trong nước và xuất khẩu.

Nâng cao năng lực HTX nông nghiệp được xác định là khâu đột phá của toàn ngành trong ứng phó với biến đổi khí hậu. Ngoài nhận được sự hỗ trợ về chính sách, vốn đầu tư, các HTX nông nghiệp từng bước thay đổi tư duy sản xuất, kinh doanh, chuyển từ truyền thống sang sáng tạo và áp dụng KH-CN để làm chủ quy trình sản xuất, hướng đến một nền nông nghiệp bền vững...

Yên Bái là tỉnh miền núi, chịu nhiều ảnh hưởng nặng nề của biến đổi khí hậu, chỉ tính riêng năm 2022, tỉnh đã chịu 22 đợt mưa, bão kèm dông, lốc, sét và gió giật mạnh, cùng nhiều đợt rét đậm, rét hại, ảnh hưởng nghiêm trọng đến đời sống, sản xuất của người dân. Đối mặt với những khó khăn của thời tiết, các HTX đã có những cách làm sáng tạo, chủ động chuyển từ sản xuất nhỏ lẻ, phân tán sang tập trung, hướng đến một nền nông nghiệp thuận thiên.

Ghi nhận tại huyện Văn Chấn, vào thời kỳ cao điểm, địa phương có hơn 4.500ha chè, với nhiều nhà máy, khu chế biến. Cây chè trở thành cây "xóa đói, giảm nghèo" của người dân. Tuy nhiên, do ảnh hưởng của biến đổi khí hậu khiến cho nhiều héc-ta chè bị giảm diện tích, năng suất và chất lượng. Nguy cơ cây chè mất dần vị trí dẫn đầu ngành nông nghiệp Văn Chấn là rất lớn nếu địa phương không có những giải pháp phù hợp, cấp bách. Do đó, Ủy ban nhân dân huyện Văn Chấn đã hỗ trợ vốn để các HTX ứng dụng KH-CN, cải tạo, trồng mới nhiều giống chè thích ứng biến đổi khí hậu... Nhờ vậy, cây chè Văn Chấn sinh trưởng tốt, chất lượng cao bảo đảm phục vụ thị trường trong và ngoài nước.

Tại tỉnh Hà Tĩnh, Phó Giám đốc Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn Nguyễn Tuấn Thanh cho biết, năm 2020 địa phương có đến 3.900ha diện tích nuôi trồng thủy sản bị thiệt hại do mưa, bão. Ngoài ra, hiện tượng nắng nóng kéo dài, rét đậm, rét hại, cũng làm tăng nguy cơ lây lan sâu bệnh, ảnh hưởng đến sinh trưởng của gia súc, gia cầm, làm giảm năng suất và sản lượng của cây trồng, vật nuôi...

Để ứng phó với sự khắc nghiệt của thời tiết, Hà Tĩnh đã chọn nông nghiệp công nghệ cao làm khâu đột phá của toàn ngành. Chủ tịch Hội đồng Quản trị HTX Thanh niên Thành Sen (xã Đồng Môn, TP Hà Tĩnh) Lê Anh Tuấn chia sẻ, chúng tôi xác định sản xuất nông nghiệp tuần hoàn, ứng dụng công nghệ cao là bước đi

sống còn của HTX. Từ 1.000m² nhà lưới trồng dưa lưới, dưa lê, dưa chuột, dưa vàng... với đầy đủ hệ thống phun sương tự động, điều chỉnh nhiệt độ, độ ẩm... đến nay HTX đã đầu tư, mở rộng quy mô nhà lưới lên 5.000m².

Biến đổi khí hậu cũng để lại những hậu quả nặng nề đối với tỉnh Bến Tre. Chủ tịch Ủy ban nhân dân tỉnh Bến Tre Trần Ngọc Tam cho biết, tỉnh xác định cơ cấu kinh tế theo hướng phát huy tiềm năng, lợi thế của địa phương; chuyển đổi từ tư duy sản xuất nông nghiệp thuần túy sang kinh tế nông nghiệp; xây dựng chuỗi giá trị các ngành hàng, gắn sản xuất với tiêu thụ; đẩy mạnh xây dựng nông thôn mới gắn với phát triển chế biến, nông nghiệp công nghệ cao, sản xuất hữu cơ, sản xuất an toàn, bền vững, bảo vệ tài nguyên thiên nhiên. Nhờ đó, nông nghiệp dần giữ thế chủ động trước biến đổi khí hậu.

Các HTX nông nghiệp dần thay đổi tư duy sản xuất cũ làm theo kinh nghiệm sang áp dụng KHCN, không phụ thuộc quá nhiều vào thời tiết, nhằm tạo ra những sản phẩm quanh năm có giá trị kinh tế cao.

Tỉnh Bến Tre đã phát triển rất tốt mô hình lúa-tôm, giúp người dân phát triển kinh tế bền vững. Theo Phó Giám đốc HTX tôm Thạnh Phú Hồ Văn Cương: Hiện HTX có 111 xã viên với 60ha sản xuất theo mô hình lúa sạch với các giống đặc sản như: Đài Thơm 8, OM 4900, OM 6162... HTX ký bao tiêu sản phẩm cho xã viên, nên đầu ra rất ổn định. Thời gian tới, HTX sẽ cung cấp tôm giống, thức ăn, lúa giống... với giá thấp và thu mua với giá cao để xã viên, người nông dân có lãi.

Ông Cương cho biết thêm, gia đình ông sở hữu 2,5ha đất, trước đây chỉ trồng 1ha lúa mùa với năng suất khoảng hai tấn/ha/năm. Diện tích còn lại là ruộng, nhưng không làm gì được vì mùa nước thì ngập, mùa khô lại cạn. Hiện nay, gia đình ông vẫn sản xuất lúa nhưng diện tích ruộng chung quanh được bao lại để nuôi thủy sản nên hiệu quả tăng hơn 10 lần. Chỉ từ lúa và tôm cộng lại đã mang lại lợi nhuận hơn 120 triệu đồng/ha, trong khi trước đây chỉ làm lúa mùa mong đủ ăn cho cả nhà với giá trị chưa tới 10 triệu đồng.

Chủ tịch Ủy ban nhân dân huyện Thạnh Phú (Bến Tre) Đào Công Thương cho biết: Toàn huyện có khoảng 7.000ha sản xuất theo mô hình lúa-tôm. Trung bình 1ha, nông dân thu lợi nhuận từ 70 đến 100 triệu đồng/năm. Trong đó, sản phẩm lúa và thủy sản đều sạch, chất lượng cao nên không đủ để tiêu thụ.

Nông nghiệp thuận thiên, dựa trên thế mạnh của địa phương cũng là hướng đi của huyện Yên Bình, tỉnh Yên Bái, địa phương hiện sở hữu hồ Thác Bà với diện tích mặt nước hơn 19.000ha. Để khai thác tiềm năng của hồ, huyện đã phát triển thủy sản gắn với tái cơ cấu ngành nông nghiệp và thực hiện các đề tài, dự án khoa học về lĩnh vực phát triển thủy sản.

Đến nay trên hồ Thác Bà có hai doanh nghiệp và năm HTX nuôi trồng thủy sản, hơn 300 hộ dân nuôi cá lồng và nuôi cá quây lưới, với diện tích lên đến hơn 2.100 lồng nuôi cá và hơn 230ha nuôi cá quây lưới, cho tổng sản lượng thủy sản của huyện năm 2022 đạt 7.700 tấn. Nhờ sản lượng lớn, chất lượng cao, Cục Sở

hữu trí tuệ (Bộ Khoa học và Công nghệ) đã cấp giấy chứng nhận nhãn hiệu "Cá hồ Thác Bà đặc sản Yên Bái" cho địa phương.

Để thích ứng với biến đổi khí hậu và phát triển thương hiệu, Yên Bình đã lập xong bản đồ phát triển thủy sản hồ Thác Bà định hướng đến năm 2030, đồng thời thực hiện dự án "Phát triển sản xuất liên kết theo chuỗi giá trị gắn với tiêu thụ sản phẩm cá nuôi trên hồ Thác Bà", dự án "Hỗ trợ chứng nhận cơ sở nuôi cá lồng theo tiêu chuẩn VietGAP". Đây đều là những dự án lớn cho thấy quyết tâm mới trong phát triển nông nghiệp thuận thiên đang là hướng đi đúng.

III. NGUỒN THAM KHẢO

1. <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20230414IPR80129/parliament-adopts-new-law-to-fight-global-deforestation>
2. <https://www.adaptation-undp.org/safeguarding-bhutans-water-face-climate-change>
3. <https://www.ft.com/content/9249e556-a017-4c94-8aec-d69661143707>
4. <https://www.iom.int/news/record-number-609-million-internal-displacements-2022-idmc-report>
5. <https://www.weforum.org/agenda/2023/02/technology-climate-change-adaptation/>
6. <https://tainguyenvamoitruong.vn/binh-dinh-hoi-nghi-ky-ket-cac-ton-giao-tham-gia-bao-ve-moi-truong-va-ung-pho-voi-bien-doi-khi-hau-cid18268.html>
7. <https://vnexpress.net/viet-nam-tich-cuc-hop-tac-xu-ly-thach-thuc-tai-luu-vuc-song-mekong-4589959.html>
8. <https://nhandan.vn/kon-tum-ca-phe-bi-anh-huong-tieu-cuc-do-nang-han-va-bien-doi-khi-hau-post752006.html>
9. <https://nhandan.vn/dak-nong-chuyen-doi-cay-trong-thich-ung-voi-bien-doi-khi-hau-post751871.html>
10. <https://nhandan.vn/bai-1-doi-moi-tu-duy-san-xuat-post750168.html>